

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, mevr. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

K. Blokker-Limburg

AD/CC

Doorkiesnummer (023) 514 3485

limburgk@noord-holland.nl

1 | 7

Betreft: Bestuurlijke reactie op de Uitkomsten controle en overige informatie bij de Jaarrekening 2016 van EY

Verzenddatum

16 JUNI 2017

Geachte leden,

Kenmerk

880123/960518

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) zenden wij u hierbij onze bestuurlijke reactie toe op het rapport 'Uitkomsten controle en overige informatie bij de Jaarrekening 2016' van EY Accountants. Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van hun wettelijke controle van de jaarrekening. Omdat het accountantsrapport veel later dan gepland is opgeleverd, ontvangt u ook onze reactie later dan gebruikelijk.

Uw kenmerk

De accountant is voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening te verstrekken.

Ons college heeft kennis genomen van het accountantsrapport over de jaarstukken 2016. De accountant heeft afwijkingen geconstateerd die de goedkeuringstoleranties, die uw Staten hebben vastgesteld, overschrijden. Het oordeel van de accountant is dat de jaarstukken voldoen aan de eisen van getrouwheid en rechtmatigheid. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2016 zijn ingericht in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. De in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en de rekening van baten en lasten geven een getrouw beeld van de financiële positie en baten en lasten van de provincie Noord-Holland (getrouwheid). Tevens zijn de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2016 in overeenstemming met de relevante wet- en regelgeving (rechtmatigheid).

Voor ons is dit oordeel een bevestiging dat de noodzakelijke beheersactiviteiten en beheersmaatregelen binnen de provinciale organisatie op een adequaat niveau zijn verricht. Tevens zijn de eerder aanbevolen ontwikkelstappen om de kwaliteit verder te versterken op een goede wijze genomen.

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

De accountant heeft anders dan in voorgaande jaren geen proceduretesten op onze beheersingsmaatregelen uitgevoerd. Met ingang van het verslagjaar 2016 is de controle gegevensgericht van aard. Dit houdt in dat de accountant de getrouwe en rechtmatige verantwoording van onze activiteiten via meerdere detailcontroles, cijferanalyses en steekproeven bij de jaarrekeningcontrole vaststelt. Deze gedetailleerde controles bevestigen dat de kwaliteit van de financiële beheersing in de provinciale organisatie voldoende is gewaarborgd. Tegelijk blijven we acties en maatregelen nemen in lijn met onze ambitie om de effectiviteit en de kwaliteit van de beheersorganisatie verder te versterken.

Het moge duidelijk zijn dat het college volstrekt ontevreden is over de wijze waarop deze jaarrekeningcontrole is verlopen. Na het jaarrekeningproces van vorig jaar was van de zijde van de accountant met name met betrekking tot de inrichting en het verloop van het controleproces beterschap beloofd. Uiteindelijk heeft ook deze jaarrekeningcontrole ruim drie maanden geduurd. Vooral de doorlooptijd, de afstemmingen van de (gewijzigde) controleaanpak en de communicatie over de voortgang/status van de controle zijn daarvan de oorzaak.

In onderstaande tabel zijn de door de accountant specifiek benoemde adviezen en de reactie van het college daarop opgenomen.

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
5	Waardering activa Ten aanzien van de waardering van de activa constateren we dat deze juist is, maar dat de onderbouwing en analyses van de organisatie verder aan kwaliteit kunnen winnen.	Wij gaan er vanuit dat deze bevinding betrekking heeft op de waardering van de financiële vaste activa. Voor de onderbouwing daarvan zijn wij in belangrijke mate afhankelijk van de tijdige beschikbaarheid van harde gegevens van de desbetreffende partijen. Wij zullen met de accountant onderzoeken of en hoe verdere verbetering van dit proces noodzakelijk en mogelijk is.
5	Deelnemingen Daarnaast constateren wij dat de tijdige aanlevering van de gegevens vanuit de deelnemingen aandacht blijft behoeven. Op dit moment is de accountantscontrole bij een aantal belangrijke deelnemingen nog onderhanden (in overeenstemming met de verwachting), wat nog tot onzekerheden leidt ten aanzien van de waardering van de	Voor de gevraagde prognoses zijn wij in belangrijke mate afhankelijk van de tijdige beschikbaarheid van de definitieve jaarrekeninggegevens en accountantsverklaringen van de desbetreffende verbonden partijen (deelnemingen en gemeenschappelijke regelingen).

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
	deelnemingen en de verstrekte gelden hieraan. Door aanvullende werkzaamheden zijn deze onzekerheden in het licht van de controle van de jaarrekening van de provincie Noord-Holland tot een acceptabel niveau teruggebracht. De paragraaf Verbonden partijen in de conceptjaarstukken was gevuld op basis van jaarrekeningen 2015 van de verbonden partijen. Wij achten dit niet voldoende om een adequaat en actueel beeld te krijgen van de financiële positie van de verbonden partijen. Op basis hiervan hebben Gedeputeerde Staten de analyse uitgebreid zodat de informatie verbonden partijen in de definitieve jaarstukken wel actueel is.	Derhalve blijft dit een weerbarstig proces. Naar ons oordeel beschikken wij over voldoende informatie over de financiële positie van onze verbonden partijen, mede op basis van (in)formele contacten vanuit onze bestuurlijke betrokkenheid en van onze ambtelijke accountteams per verbonden partij.
6	Begrotingsbeheer Wij adviseren Gedeputeerde Staten om na te gaan of de informatievoorziening richting Provinciale Staten op dit punt aangescherpt kan worden. Wij begrijpen dat momenteel begrotingswijzigingen veelal in de zomernota worden gebundeld en aangeboden ter autorisatie. Wij adviseren om verwachte majeure afwijkingen van de begroting frequenter aan Provinciale Staten in de vorm van begrotingswijzigingen aan te bieden. Op deze wijze kan door de Provinciale Staten tijdiger inzicht worden verkregen in eventuele onderuitputting.	In de actuele cyclus zijn er meerdere momenten in het jaar waarop begrotingswijzigingen aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Gebruikelijk kennen wij een viertal begrotingswijzigingen, waarvan de Zomernota en de laatste begrotingswijziging een belangrijke wijziging van de initiële begroting met zich meebrengen. Naar onze mening biedt het toevoegen van extra begrotingswijzigingen geen meerwaarde voor de informatievoorziening richting Provinciale Staten. Overigens zullen wij hierover in overleg treden met Provinciale Staten. Wij zijn van oordeel dat verschillen tussen de initiële begroting en jaarrekeningcijfers grotendeels veroorzaakt worden door onzekerheden m.b.t. de afwikkeling van subsidies. Mede naar aanleiding van bevindingen in voorgaande jaren, evenals de audit naar de begrotingssystematiek, is samen met Provinciale Staten reeds een traject gestart om de begrotingssystematiek verder te verbeteren. Daarnaast is de onderuitputting in de jaarrekening 2016

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
		aanleiding geweest voor de directie om een ambtelijk actieplan op te stellen met betrekking tot de verschillende aspecten van onderuitputting. Dit actieplan richt zich op de volgende speerpunten (naast het instrument van en de procedures rondom subsidies): - Sturing op de reserves en de robuustheid van daarin opgenomen projecten en programma's; - Verbeteren van de sturing en informatievoorziening omtrent budgetuitputting gedurende het jaar.
9	Analyse van het resultaat 2016 Wij adviseren de Gedeputeerde Staten de informatievoorziening rondom begrotingsafwijkingen aan te scherpen en deze meer frequent aan te bieden aan de Provinciale Staten.	Zie eerdere reactie hierboven onder Begrotingsbeheer.
16	RON Tevens adviseren wij Gedeputeerde Staten vanuit haar aandeelhoudersrol aandacht te vragen voor tijdige aanlevering van de gecontroleerde jaarrekening.	Zie eerdere reactie hierboven onder deelnemingen.
17	Deelneming PDENH De provincie heeft een deelneming in het PDENH. Doelstelling van dit participatiefonds is het versterken en verduurzamen van de regionale economie door te investeren in hernieuwbare energie. Deze kapitaalverstrekking is in 2016 uitgebreid van €2,5 miljoen naar €5,8 per jaareinde. Wij stellen vast dat in de nieuwe kapitaalverstrekking een bedrag is opgenomen van €1.949.000 zijnde beheerskosten. Dit betreft geen beschikbaarstelling van kapitaal en kan onder het BBV niet worden geactiveerd onder de financiële vaste activa. Dit bedrag hebben wij opgenomen op ons overzicht met net gecorrigeerde controleverschillen. Voor de waardering van PDENH B.V. geldt dat er geen sprake is van gecontroleerde cijfers per 31 december 2016. Gezien de huidige en toekomstige investeringen, adviseren wij	Ten onrechte zijn de bijdragen in de beheerkosten en oprichtingskosten over de jaren 2014 tot en met 2016 als kapitaalverstrekking geactiveerd. De deelneming zal in het boekjaar 2017 voor het bedrag van € 1.949.361 gecorrigeerd worden. Wij zullen in de Zomernota van 2017 een voorstel voorleggen waarin deze correctie is opgenomen. Eventuele onzekerheden die bestaan ten aanzien van de terugverdiencapaciteit van deelnemingen worden betrokken bij de bepaling van de waardering van deze

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
	Gedeputeerde Staten nadrukkelijk om in de governancestructuur zorg te dragen voor tijdige beschikbaarheid van de gecontroleerde cijfers. Ten behoeve van de controle hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd om voldoende informatie te verkrijgen omtrent de waardering per 31 december 2016. Hierbij merken wij op dat het merendeel van de investeringen in 2016 heeft plaatsgevonden. Op dit moment stelt Gedeputeerde Staten zich dan ook op het standpunt dat er geen sprake is van duurzame waardeverminderingen bij deze investeringen. Wij kunnen dit standpunt onderschrijven. Wel merken wij op dat gezien de aard van de investeringen er sprake is van een verhoogd schattingsrisico bestaat ten aanzien van de terugverdien capaciteit in de toekomst. Wij adviseren u dan ook de waardeontwikkeling van de onderliggende entiteiten nauwlettend te volgen.	deelnemingen en de risico-inventarisatie ten behoeve van de weerstandscapaciteit.
19	Aangegane RVO verplichtingen Wij adviseren Gedeputeerde Staten om in het vervolg de positie met betrekking tot RVO nauwgezet te volgen en de financiële verantwoording RVO in de tail aan te sluiten op de eigen administratie en verschillen hierbij analyseren en verklaren.	Wij zullen het advies van de accountant opvolgen.
20	Voorziening subsidiecrediteuren Bij de implementatie van de vernieuwde BBV richtlijnen in 2017 adviseren wij Gedeputeerde Staten de post subsidiecrediteuren op te nemen onder de verplichtingen (overlopende passiva). Dit om de vergelijkbaarheid met andere provincies te verhogen.	Wij zullen in 2017 evalueren of de verwerking van de subsidieverplichtingen aanpassing behoeft.
21	Voorziening groot onderhoud wegen en vaarwegen Op dit moment wordt ten behoeve van de kaderbrief 2018 de onderhoudsbehoefte geactualiseerd. Wij constateren dat de voorziening groot onderhoud zoals opgenomen in de jaarrekening toereikend is voor de begrote onderhoudskosten tot en met 2024. Wij adviseren GS om op basis van de actuele onderhoudsbehoefte de gehanteerde	Wij nemen de aanbeveling van de accountant over. We zullen de evaluatie van de gehanteerde systematiek van de voorziening betrekken bij de actualisatie van de nota Onderhoud Kapitaalgoederen.

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
	systematiek van de voorziening te evalueren. Hierbij willen wij u adviseren een duidelijk onderscheid te maken tussen jaarlijks terugkerende onderhoudskosten en meerjarige onderhoudskosten. Ook hier willen wij u in het kader van de vernieuwing BBV en vergelijkbaarheid met andere provincies in overweging geven het genoemde onderscheid en het egaliserende karakter van de voorziening meer te benadrukken.	
22	Claims De provincie heeft diverse claims ontvangen voor de uitvoering van een aantal infrastructurele werken. Wij hebben de claims beoordeeld en gecontroleerd of deze juist zijn verwerkt in de jaarstukken. De provincie heeft als standpunt dat claims welke ten laste komen van kredieten worden opgenomen in het jaar dat deze uitbetaald worden. Wij achten dit niet in lijn met het BBV. Wij achten het ten lasten van de kredieten brengen van de claims, welke in de onderzochte gevallen additionele werkzaamheden van bouwondernemingen betreffen, aanvaardbaar, echter dient wel een verplichting in boekjaar 2016 opgenomen te worden op het moment dat voldoende vaststaat dat de claim gehonoreerd gaat worden. Dit betreffen de volgende claims: ➤ Claim MVO Vervat waarbij begin 2017 overeenstemming is bereikt over een hoogte van € 400 duizend. ➤ Claim N23 vordering Heijmans, met deze partij is in 2017 een bedrag overeengekomen van € 8 miljoen. Claims zijn door de provincie nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Conclusie is derhalve dat voor een bedrag van €8,4 miljoen de verplichtingen te laag zijn. Dit heeft echter geen resultaatteffect aangezien deze lasten worden geactiveerd op de betreffende kredieten. Wij adviseren de gedeputeerde staten deze werkwijze komend jaar te herzien waarbij dergelijke gebeurtenissen na	Er is geen sprake van juridische 'claims', maar van overeengekomen meerwerk. Wij hanteren reeds jaren een bestendige gedragslijn in de verwerking van jaaroverschrijdende (meerwerk)verplichtingen. Omdat deze geen effect hebben op het resultaat brengen wij het meerwerk pas ten laste van het krediet op het moment dat deze betaalbaar gesteld wordt. Dit is doorgaans het moment waarop het meerwerk (definitief) afgerond is en de aannemer de factuur ingediend heeft. In beide gevallen is dit in 2017 gebeurd. Deze handelswijze is ieder jaar bij de jaarrekening aan de orde geweest. Dit is veelvuldig afgestemd met EY en heeft niet eerder tot dit oordeel geleid. De wet- en regelgeving op dit punt is niet gewijzigd of aangescherpt het afgelopen jaar. Wij zullen het advies van de accountant niet opvolgen. Zie de toelichting hierboven.

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
	balansdatum als verplichting verantwoord dienen te worden.	
44	Bijlage – Controleverschillen Turn around effect fouten 2015: dit betreffen niet gecorrigeerde fouten (afwaardering vorderingen) uit boekjaar 2015 welke doorwerken in boekjaar 2016. Bedrag ad € 655.000.	Betreft ongecorrigeerd controleverschil ad € 655.000 uit boekjaar 2015. Reeds toegelicht in het rapport van bevindingen jaarrekening 2015. Heeft conform de wet- en regelgeving doorwerking in volgend boekjaar hier 2016.

Hoogachtend,
 Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

E. Post

1 bijlage(n)

- Provincie Noord-Holland Uitkomsten controle en overige informatie 2016 Rapportage aan Provinciale Staten van EY Accountants d.d. 8 juni 2017